

MONUMENTEN een kennismaking

Teksten: San Van de Voorde en Natalie Huyghe
Fotografie: Kris Vandevorst
Lay-out: Daisy Van Cotthem en Nele van Gemert
Verantwoordelijke uitgever: Sonja Vanblaere
Druk: september 2012

Vlaamse Overheid
Agentschap Onroerend Erfgoed
Phoenixgebouw
Koning Albert II-laan 19 bus 5
1210 Brussel
www.onroerenderfgoed.be

De informatie in deze brochure geeft een samenvatting van de administratieve en juridische aspecten van de monumentenzorg in Vlaanderen op een welbepaald moment in de tijd. Eventuele onjuistheden verbetert het agentschap Onroerend Erfgoed bij een herdruk. Deze brochure heeft een louter informatief karakter, het is dus raadzaam om ook de wetteksten te raadplegen in het Belgisch Staatsblad.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. © Onroerend erfgoed, B-1210 Brussel (tenzij anders vermeld) - 2012.

D/2012/6024/3

ALGEMEEN

Omkijken mag

Als je langs Vlaamse wegen rijdt, door steden en dorpen dwaalt, over een bospad loopt, ... zie je altijd wel ergens een gebouw, boom of paviljoentje dat het omkijken waard is. Groot of klein, luxueus of eenvoudig, diepgeworteld of versteend, ze vertellen allemaal een verhaal. Sommige van die waardevolle knotwilgen, kruisbeelden, stations en schandpalen zijn beschermd. Andere (nog) niet.

Ben je eigenaar van een historisch hotel? Woon je in het groot begijnhof van Leuven of huur je een waardevol rijtjeshuis in Eenderwaar? Staat er een bejaarde linde in je tuin? Met een bescherming wil de Vlaamse overheid dit soort van onroerend erfgoed in stand houden, samen met alle historisch waardevolle of authentieke onderdelen die er deel van uitmaken. Een wettelijke bescherming zorgt ervoor dat het monument bewaard blijft, en dat het een respectvolle behandeling krijgt. Zo kunnen ook toekomstige generaties genieten van deze getuigen van het verleden.

Wanneer een monument beschermd is, ben je mee verantwoordelijk om het te behouden. Als eigenaar of houder van zakelijke rechten neem je beslissingen over gebruik, onderhoud en eventuele aanpassingen of uitbreidingen. Wat komt er allemaal kijken bij een bescherming? Welke werken mag je uitvoeren? Op welke financiële tegemoetkomingen kun je een beroep doen? Op dergelijke vragen geeft deze brochure van het agentschap Onroerend Erfgoed een antwoord.

Algemeen	P 1
Wetgeving	P 2
Inventarisatie	P 4
Bescherming	P 6
Rechtsgevolgen	P 8
Mogelijkheden	P 10
Instandhouding	P 12
Werken	P 14
Toelating	P 16
Financieel voordeel	P 18
Vraag en antwoord	P 20

WETGEVING

Waar een wil is, is een wet

Monumenten. Ze vertellen iets over onze culturele identiteit. Meestal zijn ze met een bepaald doel opgetrokken. Ze zijn - al dan niet wat veranderd - allemaal met een bepaalde reden blijven staan. Hun standvastigheid bewijst dat het oude niet altijd plaats hoeft te maken voor het nieuwe. Niet alles van waarde is weerloos. Daarin speelt de wetgeving een belangrijke rol.

Het **decreet van 3 maart 1976** ([zie bijlage 1](#)) legde de bevoegdheid om monumenten te beschermen in handen van de Vlaamse overheid. Niet alleen kerken, kastelen of stadhuizen kunnen beschermd zijn. Een bedrijfsgebouw komt eveneens in aanmerking, of een boom, een kapel, een begraafplaats of een kasseiweg. Ook qua stijl en leeftijd zijn er geen limieten. Van een middeleeuwse abdij tot een negentiende eeuwse tramloods, je kunt ze allemaal opzoeken in de beschermingsdatabank op <https://beschermingen.onroerendergoed.be>.

Zicht op stad en dorp

Monumenten, stads- en dorpsgezichten hoor je vaak in één adem noemen. Dat komt omdat ze in dezelfde wetgeving zijn vastgelegd. Toch zijn er wezenlijke verschillen. Een stads- en dorpsgezicht is een waardevolle groepering van doorgaans gebouwde elementen en hun omgeving. Bijvoorbeeld een statige huizenrij of een pittoresk dorpscentrum met een (al dan niet) als monument beschermde kerk. Het gekasseide plein, het gietijzeren hekwerk, de gracht of de lindebomen maken allemaal deel uit van het waardevolle ensemble. Het geheel is daarbij meer dan de som der delen.

Sommige stads- en dorpsgezichten bestaan louter omwille van een beschermd monument. De overige elementen hebben op zich weinig erfgoedwaarde, maar zijn wel essentieel om de waarde van het monument tot zijn recht te laten komen of in stand te houden. Zo kunnen de wieken van een historische molen nooit genoeg wind vangen als het open molenveld er omheen niet bewaard blijft.

INVENTARISATIE

Waar het op staat

Een belangrijke voorwaarde voor een doordachte bescherming en een goed beheer van het erfgoed, is de voorbereiding: het inventariseren, waarderen en selecteren van objecten. Daarom startte de overheid met een wetenschappelijke databank van het onroerend erfgoed in Vlaanderen.

Deze inventaris selecteert onder meer waardevol bouwkundig erfgoed. Het patrimonium dat erin terecht komt, vertegenwoordigt minstens één erfgoedwaarde. Meestal draagt het meerdere van deze parameters in zijn dna. Het getuigt van het historisch belang, de artistieke opvattingen of de wetenschappelijke mogelijkheden van een tijdperk, of van sociaal-culturele, volkskundige en/of industrieel-archeologische tendensen.

De 'Inventaris van het onroerend erfgoed' is meer dan alleen een werkinstrument. Het gedeelte rond bouwkundig erfgoed heeft sedert 2009 ook een juridische impact. Voor niet-beschermdde waardevolle gebouwen gelden, door een jaarlijkse vaststelling van deze inventaris, enkele uitzonderingsmaatregelen. Hierover kom je meer te weten op de website <https://inventaris.onroenderfgoed.be>.

De online 'Inventaris van het bouwkundig erfgoed' telt meer dan tachtigduizend geïnventariseerde gebouwen, relictten en straatbeelden. Je krijgt er een mooi overzicht van alles van waarde, of het nu vastgesteld is, beschermd of niet. Met een klik van de muis kun je jouw gemeente of regio bekijken door een erfgoedbril.

Duitse militaire begraafplaats @ Vladslo
Beschermd als monument vanaf 1997

BESCHERMING

Stap voor stap, steen voor steen

Een interessant oorlogsrelict, een prachtig standbeeld of een unieke boom waarvoor je met plezier een ommetje maakt? In theorie kan iedereen een bescherming aanvragen, maar in de praktijk neemt de Vlaamse overheid meestal zelf het initiatief om te beschermen, bijvoorbeeld als gevolg van een inventarisatiecampagne.

Aan de basis van een bescherming als monument liggen artistieke, wetenschappelijke, historische, volkskundige, industrieel-archeologische en/of andere sociaal-culturele waarden. Als onderzoek hiernaar de beschermenswaardigheid heeft bevestigd, kan het agentschap Onroerend Erfgoed een beschermingsprocedure starten.

De **beschermingsprocedure** bestaat uit twee stappen: de voorlopige en de definitieve bescherming. De procedure gaat pas effectief van start zodra de minister het beschermingsvoorstel goedkeurt en zijn handtekening zet onder het ministerieel besluit tot voorlopige bescherming.

Ben je eigenaar, erfpachter, vruchtgebruiker of opstalhouder van een voorlopig beschermd monument, dan brengt het agentschap Onroerend Erfgoed je onmiddellijk op de hoogte met een aangetekende brief, de zogenaamde 'betekening'. Vanaf de postdatum van deze betekening heb je dertig dagen de tijd om bezwaren of opmerkingen bij de voorlopige bescherming te formuleren. Die laat je schriftelijk weten aan het agentschap.

Ook niet-eigenaars krijgen de kans om bezwaar aan te tekenen tegen de voorlopige bescherming. Het gemeentebestuur speelt hierin een actieve rol: vanaf de betekening start het een openbaar onderzoek, zodat iedereen de kans krijgt opmerkingen kenbaar te maken. Die bezorgt het gemeentebestuur aan het agentschap. Daarnaast wint het agentschap ook advies in bij de betrokken administratieve overheden.

Het agentschap Onroerend Erfgoed verzamelt en evalueert alle opmerkingen in een afzonderlijk verslag. Dat belandt samen met het beschermingsvoorstel bij de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen (KCML). De Koninklijke Commissie adviseert in het dossier. Finaal beslist de minister of er al dan niet een bescherming komt (zie bijlage 1, artikel 3).

De hele procedure kan tot twaalf maanden duren, te tellen vanaf de postdatum van de betekening van de voorlopige bescherming. De minister kan de termijn één keer met maximaal zes maanden verlengen. In dat geval ontvang je opnieuw een aangetekende brief. Of het erfgoed al dan niet een definitieve bescherming krijgt, verneem je ook officieel, via de post. Daarnaast verschijnen zowel de voorlopige als de definitieve bescherming in het Belgisch Staatsblad.

Een (gebouwd) monument is steeds beschermd samen met het 'nagelvaste' interieur, zoals stucwerk, een schouwmantel, een lambrisering of een trap. Andere roerende goederen zijn alleen mee beschermd als ze expliciet opgenomen zijn in het beschermingsbesluit.

Als je de eigenaar bent van een beschermd monument mag je terecht trots zijn. Die fierheid kun je tonen door een **herkenningsbordje** te plaatsen. Het koningsblauw-witte bordje prijkt op heel wat monumenten, op andere niet. Het is namelijk niet verplicht, maar de Vlaamse overheid adviseert het wel. Zo kan iedereen zien welke dorpswoning of gotisch stadhuis zich een 'echt' monument kan noemen. Je kunt het bordje kosteloos aanvragen bij je gemeentebestuur zodra je monument definitief beschermd is.

RECHTSGEVOLGEN

Ik, jij, hij of zij?

Als eigenaar, erfpachter, vruchtgebruiker of opstalhouder van een beschermd monument draag je mee zorg voor het waardevolle erfgoed van Vlaanderen. Vanaf de betekening van de voorlopige bescherming krijg je te maken met een aantal rechtsgevolgen. Wanneer er geen definitieve bescherming volgt, vervallen ze.

Het meest gekende rechtsgevolg is de **instandhoudings- en onderhoudsplicht**. Wat dat juist inhoudt, lees je in het hoofdstuk 'Instandhouding'.

De wet legt verder vast dat je binnen de tien kalenderdagen na de betekening van de voorlopige bescherming eventuele huurders en/of bewoners **op de hoogte brengt**. Dit doe je door hen een aangetekende brief te sturen. Wanneer je niet langer de eigenaar, erfpachter, opstalhouder of vruchtgebruiker van het erfgoed bent, laat je dat weten aan het agentschap Onroerend Erfgoed via dezelfde procedure en binnen dezelfde termijn.

Wanneer je je monument verkoopt, zal de notaris de (voorlopige) bescherming vermelden in de **verkoopakte**. Hij voegt ook een stedenbouwkundig attest toe en deelt de nieuwe eigendomstoestand mee aan het agentschap Onroerend Erfgoed. Je hoeft hiervoor zelf niets te ondernemen.

Wie is wat?

Erfpachters, vruchtgebruikers en opstalhouders zijn de zogenaamde 'houders van zakelijke rechten'.

Een erfpachter heeft een zakelijk recht op een onroerend goed (grond of gebouw) voor een lange termijn: van 27 tot 99 jaar. Hij betaalt daarvoor aan de eigenaar een vergoeding (erfpachtvergoeding). Een erfpachter heeft o.a. het recht om het goed te bebouwen en te beplanten.

Een vruchtgebruiker heeft het genot (bewoning of huuropbrengst) van een goed waarvan iemand anders de blote eigenaar is. Hij is wel verplicht het goed in stand te houden en alle jaarlijkse lasten te dragen. Hij moet evenwel geen vergoeding betalen aan de eigenaar.

Een opstalhouder heeft het recht om gedurende een termijn van maximaal 50 jaar gebouwen, werken of beplantingen op andermans grond te plaatsen. Hij betaalt hiervoor een vergoeding aan de eigenaar van de grond (opstalvergoeding) en blijft eigenaar van wat hij op de grond heeft geplaatst.

MOGELIJKHEDEN

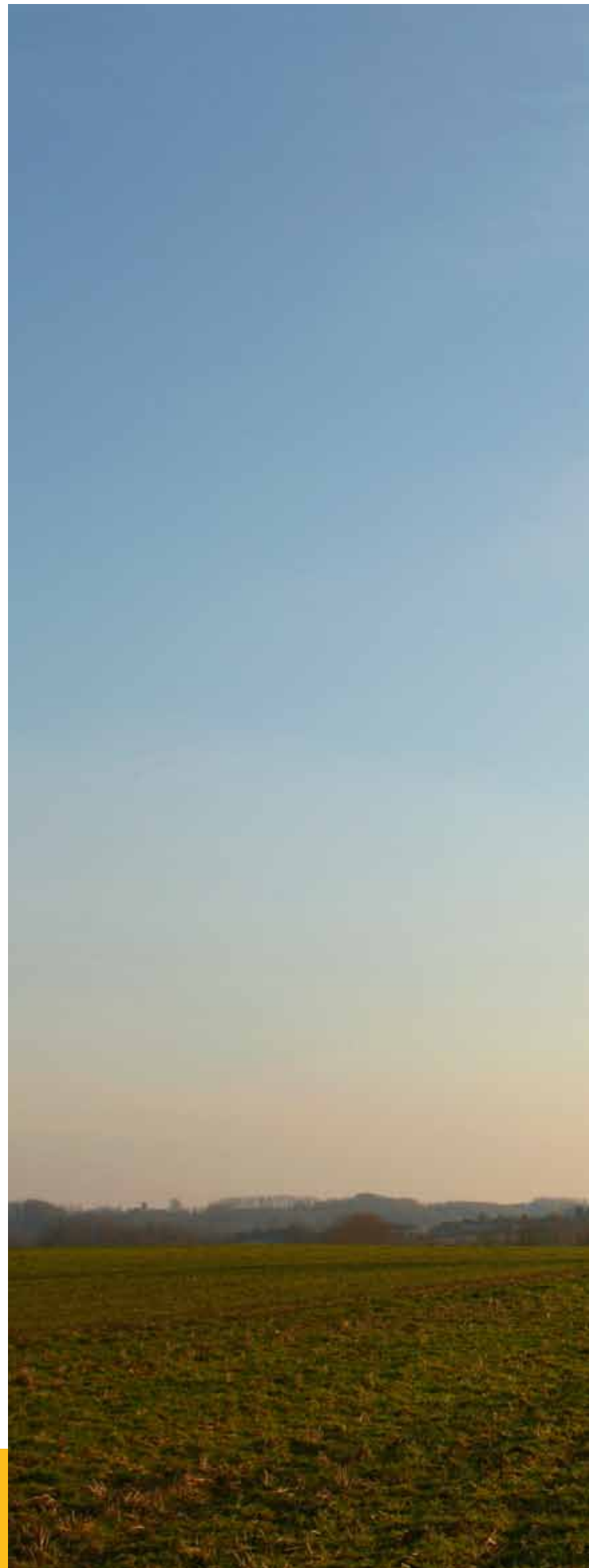
Ik mag, wij mogen

Een bescherming betekent niet dat je niet meer mag **verbouwen, verbeteren of aanpassen**.

Wil je het beschermde interieur van een gebouw aanpassen, of wijzigingen aanbrengen aan de beschermde gevel of beplanting? Dan mag dat de erfgoedwaarde van je monument niet aantasten.

Wil je **de functie of het gebruik** van een (voorlopig) beschermd monument wijzigen? Misschien kan dat. Binnen de regelgeving zijn er voor beschermde monumenten soms zelfs meer mogelijkheden dan voor niet-beschermde panden. Verschillende specifieke regelgevingen, zoals over toegankelijkheid en energieprestatie, houden eveneens rekening met het bijzondere karakter van beschermde monumenten.

Plan je werken of heb je vragen over de herbestemming van een monument? Dan kun je best advies inwinnen bij je gemeente en bij een erfgoedconsulent van het agentschap Onroerend Erfgoed. Voor sommige werken heb je immers een stedenbouwkundige vergunning nodig, voor andere een schriftelijke toelating van het agentschap. Mogelijk kun je ook een premie ontvangen. Hierover vind je meer informatie in de hoofdstukken 'Werken', 'Toelating' en 'Financieel voordeel'. De adressen van de provinciale diensten van het agentschap Onroerend Erfgoed vind je achteraan deze brochure (zie pagina 22).

Populier op de Vollerkerouter @ Strijpen
Beschermd als monument vanaf 2010

Woonstoren @ Hamal
Beschermd als monument vanaf 2002

Monumentenwacht houdt de wacht

Verkeert je monument in blakende gezondheid? Of net niet, maar weet je niet goed hoe je de problemen kunt aanpakken? In beide gevallen kun je lid worden van Monumentenwacht Vlaanderen (www.monumentenwacht.be). Tegen een kleine vergoeding komen de monumentenwachters dan op inspectie. Ze maken een toestandrapport op waarin ze eventuele pijnpunten blootleggen. Deze rapporten zijn bijzonder interessant, omdat je ze kunt gebruiken als basisdocument wanneer je een premie wilt aanvragen. De Monumentenwachters kunnen ook een indicatieve kostenraming uitwerken, zodat je een verantwoorde kostenplanning kunt opstellen.

INSTANDHOUDING

Als een goede huisvader

Als eigenaar of houder van zakelijke rechten ben je verplicht het (voorlopig) beschermde monument in stand te houden. Dat wil zeggen dat je het niet mag ontsieren, beschadigen of vernielen. Bij noodgevallen grijp je meteen in om bijkomende schade aan het monument te voorkomen. Zo behoed je het niet enkel voor verval, je bespaart ook jezelf en de overheid de kostprijs van een ingrijpende restauratie ([zie pagina 17](#)).

Een monument dien je goed te onderhouden. Het heeft nu eenmaal een langere houdbaarheidsdatum als iemand met zorg de dakgoten herstelt, het schrijnwerk schildert en de klimop bij snoeit. De **instandhoudings- en onderhoudsplicht** geldt voor alle delen van het monument. Dat kan gaan om het exterieur, het interieur en/of de omgeving die erbij hoort.

In het decreet (en het daarbij horende uitvoeringsbesluit) vind je lijsten van werken die de instandhouding en het onderhoud van waardevolle elementen helpen te verzekeren ([zie bijlage 2](#)). Orgels, beiaarden, klokken, torenuurwerken, molens, industrieel erfgoed, graftekens en grafmonumenten vragen specifieke aandacht, net zoals de zorg voor interieurs en tuinen ([zie bijlage 2, artikel 9 t.e.m. 29](#)).

Heb je twijfels over het beheer van je monument, blijf er dan niet mee zitten. Vraag raad aan een erfgoedconsulent van het agentschap Onroerend Erfgoed. Een goed geïnformeerd man of vrouw is er dikwijls twee waard.

WERKEN

(W)erf in zicht

Bij werken aan een beschermd monument is het belangrijk dat historisch waardevolle onderdelen en kenmerken behouden blijven en dat mogelijke ingrepen goed worden afgewogen tegenover de waarden die tot de bescherming hebben geleid. Voor de meeste (onderhouds)werken aan, in of bij je beschermd monument heb je dan ook vooraf een stedenbouwkundige vergunning of een schriftelijke toelating nodig.

Voor de meeste ingrepen aan een monument heb je een **stedenbouwkundige vergunning nodig**, conform de wetgeving op ruimtelijke ordening. Je volgt in dat geval de aanvraagprocedure van een vergunning bij de gemeentelijke dienst Ruimtelijke Ordening. In de standaardprocedure die de gemeente gebruikt, vraagt zij advies aan verschillende overheidsinstellingen, waaronder het agentschap Onroerend Erfgoed. Jij hoeft hier zelf geen stappen voor te ondernemen. Wel is het aangewezen vooraf contact op te nemen met een erfgoedconsulent in de provinciale dienst van het agentschap Onroerend Erfgoed. Zo kun je de geplande werken alvast doorspreken.

Soms heb je geen stedenbouwkundige vergunning nodig, maar wel een rechtstreekse, **schriftelijke toelating** van het agentschap Onroerend Erfgoed. Welke werken toelatingsplichtig zijn, vind je in de wetgeving. Wil je je gevel schilderen of reinigen of is het voegwerk aan herstelling toe, dan neem je hiervoor contact op met de provinciale dienst van het agentschap.

Je hebt evenzeer toelating nodig voor sommige kleinere klussen, zoals publiciteitspanelen aanbrengen op je gevel (zie bijlage 2, artikel 3). Dat geldt ook voor werken aan de bodem of de vegetatie die bij je monument horen. Bijvoorbeeld wanneer je alleenstaande bomen, bomenrijen en heestergroepen snoeit of knot (zie bijlage 2, artikel 4). De wetgeving vraagt je tenslotte het interieur van een monument correct en met respect te behandelen. Zo mag je de indeling niet zomaar wijzigen of de oorspronkelijke vloerbedekking vervangen (zie bijlage 2, artikel 8).

TOELATING

Het mag op papier

Wil je je beschermd monument onder handen (laten) nemen, en heb je hiervoor geen stedenbouwkundige vergunning nodig? Dan dien je een **toelatingsaanvraag** in bij een provinciale dienst van het agentschap Onroerend Erfgoed. Gebruik hiervoor het formulier 'Aanvraag van de toelating om werkzaamheden aan beschermde eigendommen uit te voeren'. In de aanvraag omschrijf je de werken zo nauwkeurig mogelijk, en geef je de begin- en einddatum ervan aan. Indien mogelijk voeg je foto's en tekeningen toe.

De provinciale dienst van het agentschap bekijkt of je aanvraag volledig is en laat je zo nodig weten welke gegevens ontbreken. De dienst evalueert vervolgens of de voorgestelde werken de erfgoedwaarde van het monument respecteren.

Je krijgt je gevraagde toelating binnen de dertig dagen nadat de provinciale dienst van het agentschap Onroerend Erfgoed een volledige of vervolledigde aanvraag heeft ontvangen. Zodra je een schriftelijke toelating in handen hebt, kun je de geplande werken uitvoeren, volgens de gestelde voorwaarden. Ben je niet akkoord met de voorwaarden of met een weigering, dan kun je in beroep gaan bij het agentschap Onroerend Erfgoed in Brussel.

Het is moeilijk om zelf te bepalen wat kan en niet kan. Daarom neem je bij alle geplande werken best vooraf contact op met een provinciale dienst van het agentschap Onroerend Erfgoed. Je bespreekt samen met een erfgoedconsulent of je een stedenbouwkundige vergunning of een schriftelijke toelating nodig hebt. Zo kom je achteraf niet voor verrassingen te staan.

Voormalige maalderijen Hungaria en Moulins De La Dyle @ Leuven
Allebei beschermd als monument vanaf 2002

Onvoorspelbaar maar waar

Wat als de bliksem is ingeslagen in het dak, of een windhoos is er ineens met je schouw vandoor? Door dergelijke noodgevallen riskeert je beschermde goed snel af te takelen. In die situaties hoef je geen stedenbouwkundige vergunning of schriftelijke toelating af te wachten. Je grijpt meteen in, in afwachting van een meer duurzame oplossing. Zo kun je bijkomend verlies van erfgoedwaarde voorkomen. Je meldt elk schadegeval en de tijdelijke oplossing wel zo snel mogelijk aan je gemeente en aan de provinciale dienst van het agentschap Onroerend Erfgoed. Dit geldt zowel voor ingrepen aan het exterieur als aan het interieur (zie bijlage 2, artikel 2 en artikel 7).

FINANCIEEL VOORDEEL

Voor niets gaat de zon op

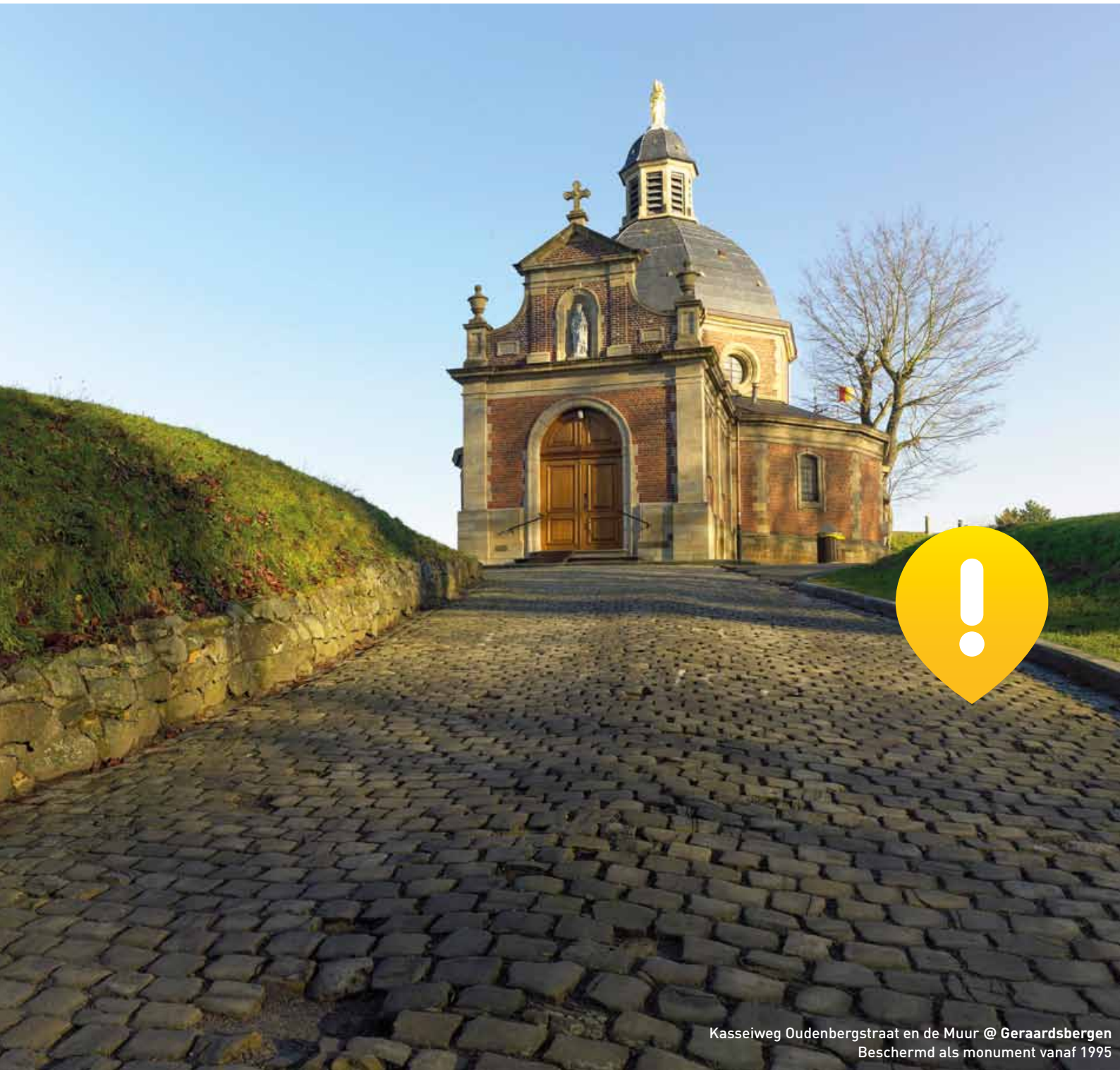
Net als bij een 'gewoon' pand investeer je blijvend in een monument. Want, al kun je elke ochtend vanuit je beschermde erkerraam genieten van de gratis zonsopgang, ooit heeft het raamkozijn misschien een herstelling nodig. Voor dergelijke werken voorziet de Vlaamse overheid een financiële tegemoetkoming: de onderhouds- of restauratiepremie. Voor private eigenaars bedraagt die doorgaans 40 % van de totaalkost. Voor openbare besturen gelden andere verdeelsleutels.

De werkzaamheden die je met een **onderhoudspremie** kunt uitvoeren, zijn meestal relatief klein van omvang. Denk bijvoorbeeld aan het herstel van daken en schrijnwerk of de preventieve bescherming van bouwonderdelen. Die werken mogen maximaal 30.000 euro kosten.

Bij een **restauratie** gaat het doorgaans om werken met een grotere omvang. De aanvraag bestaat uit een stevig onderbouwd dossier met daarin onder meer een degelijk onderzoek van de bouwfysische toestand en de bouwgeschiedenis van het monument. Om dat dossier op te stellen, neem je best ook een gespecialiseerde architect onder de arm, en eventueel andere specialisten.

Je hebt er baat bij contact op te nemen met een provinciale dienst van het agentschap Onroerend Erfgoed nog voor je werken overweegt. Het agentschap helpt je in je keuze voor ofwel het ene of het andere stelsel. In principe start je niet met de werken voor de premie officieel is toegekend. Dit kan immers gevolgen hebben voor de betaling van je premie.

Kasseiweg Oudenbergstraat en de Muur @ Geraardsbergen
Beschermd als monument vanaf 1995

Een appeltje voor de dorst

Naast de onderhouds- en restauratiepremie voorziet de federale overheid een systeem van fiscaal voordeel. Als je als eigenaar investeert in je erfgoed, kun je de helft van je kosten aftrekken van je personenbelasting. Het succes van deze formule ligt ongetwijfeld in de relatief eenvoudige procedure. Voor meer informatie over het fiscaal attest kun je terecht bij de Federale Overheidsdienst Financiën (<http://minfin.fgov.be>).

VRAAG & ANTWOORD

Rake vragen

Waarom beschermt de overheid erfgoed?

Een pand krijgt een bescherming omwille van zijn artistieke, wetenschappelijke, historische, volkskundige, industrieel-archeologische en/of andere sociaal-culturele erfgoedwaarden. Deze waarden voor een bescherming zijn bij wet vastgelegd ([zie pagina 6](#)).

Heb je inspraak bij een bescherming?

Inspraak is ingebakken in het systeem van beschermen. Nog tijdens de procedure krijgt iedereen de kans om opmerkingen en bezwaren te formuleren. Wanneer die terecht zijn, neemt de minister deze mee in overweging wanneer hij of zij het erfgoed (eventueel) definitief beschermt ([zie pagina 6](#)).

Hoe weet je of een pand (voorlopig) beschermd is?

Of een pand voorlopig beschermd wordt, kom je te weten tijdens het openbaar onderzoek, of via een aangetekende brief, wanneer je de eigenaar, vruchtgebruiker, opstalhouder of erfpachter ervan bent. Zowel de voorlopige als de definitieve bescherming verschijnt ook in het Belgisch Staatsblad. Je kunt een pand opzoeken in de beschermingsdatabank van het agentschap Onroerend Erfgoed. Daar vind je een overzicht van duizenden beschermingsbesluiten: <https://beschermingen.onroerenderfgoed.be> ([zie pagina 2](#) en [pagina 6](#)).

Mag je wijzigingen aanbrengen aan een monument?

Je mag een beschermd pand verbouwen op voorwaarde dat de wijziging geen afbreuk doet aan de waardevolle elementen die tot de bescherming hebben geleid. Daarnaast moet de ingreep ook in overeenstemming zijn met de wetgeving op ruimtelijke ordening. Meestal heb je voor een verbouwing een stedenbouwkundige vergunning nodig. Is dat niet het geval, dan vraag je toelating aan het agentschap Onroerend Erfgoed. Dat geldt ook voor kleinere ingrepen. Om alles vlotter te laten verlopen, kun je beter op voorhand advies vragen aan het agentschap Onroerend Erfgoed ([zie pagina 14](#)).

Wanneer mag je aan de werkzaamheden beginnen?

Als de werken geen stedenbouwkundige vergunning vereisen, en je met een volledig ingevuld formulier toelating hebt gevraagd aan het agentschap Onroerend Erfgoed, dan krijg je hierop binnen de dertig dagen een antwoord. Heb je wel een stedenbouwkundige vergunning nodig, dan kan de procedure langer duren omdat de gemeente advies vraagt aan meerdere overheidsinstanties. Je mag niet met de geplande werken starten vooraleer je ofwel een schriftelijke toelating van het agentschap Onroerend Erfgoed ofwel een stedenbouwkundige vergunning hebt ontvangen. Wacht dus tot je hierover bericht hebt gekregen. ([zie pagina 16](#)).

Onroerend Erfgoed is een agentschap van de Vlaamse overheid. Het biedt een geïntegreerde dienstverlening bij al je vragen over onroerend erfgoed in Vlaanderen. Voor informatie over dossiers, vergunningen of financiële steun over beschermde monumenten kun je steeds terecht bij een provinciale dienst van het agentschap Onroerend Erfgoed. De dienst kun je bereiken van 9 tot 12 en van 13 tot 16 u. Je kunt ook surfen naar de website www.onroerenderfgoed.be.

Onroerend Erfgoed Antwerpen

Anna Bijnsgebouw
Lange Kievitstraat 111-113 bus 53
2018 **Antwerpen**
T +32 (0)3 224 62 10
F +32 (0)3 224 62 23
antwerpen@onroerenderfgoed.be

Onroerend Erfgoed Vlaams-Brabant

Dirk Boutsgebouw
Diestsepoort 6 bus 94
3000 **Leuven**
T +32 (0)16 66 59 00
F +32 (0)16 66 59 05
vlaams-brabant@onroerenderfgoed.be

Onroerend Erfgoed Limburg

Hendrik Van Veldekegebouw
Koningin Astridlaan 50 bus 1
3500 **Hasselt**
T +32 (0)11 74 22 20
F +32 (0)11 74 22 39
limburg@onroerenderfgoed.be

Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen

Jacob van Maerlantgebouw
Koning Albert I-laan 1.2 bus 92
8200 **Brugge**
T +32 (0)50 24 81 50
F +32 (0)50 24 82 05
west-vlaanderen@onroerenderfgoed.be

Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen

Gebroeders Van Eyckstraat 4-6
9000 **Gent**
T +32 (0)9 265 46 18
F +32 (0)9 265 46 00
oost-vlaanderen@onroerenderfgoed.be

Hoofdzetel Onroerend Erfgoed

Phoenixgebouw
Koning Albert II-laan 19 bus 5
1210 **Brussel**

